

majhen vpliv na populacijo. Pravi sili sta mnenje in domišljija, ki, kot pravi Pascal, vladata svetu. Ni torej težko razumeti, da se ju želi oblast polastiti in ju nadzorovati, postati njuna gospodarica. Zadeve si moramo ogledati pobliže. Videli smo, da povezava med oblastjo in vednostjo ni tako ohlapna, kot smo morda domnevali, temveč je notranja in globoka. Predvsem je naša družba družba znanja, ki je vse bolj kompleksno. Najpreprostejša dejanja pogosto zahtevajo razpolaganje s pomembnim tehničnim znanjem, ki je postalo že samoumevno: priskrbeti si elektronsko letalsko vozovnico, telefonirati s prenosnikom, uporabljati računalnik itn. Oblast zato ne more ostati indiferentna ne do tehničnih znanj, ne do temeljnih raziskav, ki stojijo za njimi. Oblast ne more ostati odmaknjena od vednosti, ne da bi se sama marginalizirala in izgubila nadzor nad družbo. Interes oblasti za vednost seveda ne temelji na čisti želji po spoznanju, ne gre torej za iskanje resnice kot takšne, ampak za nekaj, kar bi poimenoval akreditacija nekega mišljenja, mnenja ali diskurza kot resničnega. Oblast torej zanima resnica kot norma, torej kot način, na katerega določeno pravilo v danem trenutku obvelja kot norma resničnega. Proces akreditacije je za oblast zanimiv zato, ker postavlja normo, ki omogoča razlikovati med resničnim in lažnim, sprejemljivim in nesprejemljivim, normalnim in nenormalnim, učinkovitim in neučinkovitim itn. Drugače rečeno, akreditacija oblasti omogoča vpeljati določen režim resnice diskurzov. Intervencija oblasti v polje vednosti je tako imanentna intervencija. Za samo oblast pa je nepogrešljiva. Njeni učinki niso le kognitivni in intelektualni, ampak tudi socialni, pravni in politični. Oblast v vednost vnese red, ki ga lahko upravičeno razumemo kot disciplinarnega. K temu se še vrnem.

Michel Foucault je podoben proces analiziral na povsem drugem področju; analiziral je vlogo psihiatrične ekspertize na sodiščih, predvsem v zvezi z ekonomijo prekrškov in kazni. Na seminarju *Le pouvoir psychiatrique* na Collège de France med letoma 1973 in 1974 je predlagal naslednjo splošno tezo kot predmet svojega raziskovanja: »Po mojem je problem predvsem v naslednjem: najprej, ali niso prav dispozitivi oblasti – z vsem, kar je na besedi 'oblast' še enigmatičnega in kar bomo še morali raziskati – izhodiščna točka, ki ji moramo znati pripisati formacijo diskurzivnih praks. Kako tej organizaciji oblasti, njenim taktikam in strategijam, uspe odpreti prostor afirmacijam, negacijam, izkustvom, teorijam, skratka, celotni igri resnice? Dispozitivi oblasti in igra resnice, dispozitivi oblasti in diskurzi resnice – okoli tega se bodo letos vrtele moje raziskave.« (Foucault, 2003: 15) Problematika, ki jo Foucault umesti v temo psihiatrične ekspertize, se mi zdi primerna za razlago precej obšir-